

?

**CO JE JEŠTĚ
POTŘEBA VĚDĚT?**

Obecné zásady citací a odkazování se

- ▶ **Přehlednost a jednotnost** – zápis některých údajů je možno provést více způsoby, v jedné práci je nutno rozhodnout se pro jediný a používat jej ve všech odpovídajících případech.
- ▶ **Úplnost citací** – uvést více údajů je vždy lepší než kusý zápis, významné je to především u seriálových publikací nebo elektronických dokumentů.
- ▶ **Citace podle primárních pramenů** – tj. podle dokumentů fyzicky v ruce držných, tím lze předejít nechtěným nepřesnostem u přejímaných citací.
- ▶ **Zachování jazyka dokumentu** – název, údaje o vydání, nakladatelské údaje se nepřekládají, výjimkou je údaj o počtu stran.
- ▶ **Zachování pravopisných norem daného jazyka**

Kdy a jak citovat?

A] Citujeme, je-li zapotřebí uvést doslovné úryvky z textů

- ▶ v rámci kapitol by se měly citovat je jednotlivé věty, max. krátký sled vět.
- ▶ pokud je potřeba uvést delší text (přes půl stránky), je lepší vložit ho do přílohy.

B] Citace používáme jen tehdy, mají-li takovou váhu, aby podpořily a potvrdily náhledy autora. Je vhodné vyvarovat se zbytečných citací typu:

Jak tvrdí Bill Gates, Internet představuje „jeden z nejvýznamnějších jevů naší doby“.

Nelze zapomínat na fakt, že podle Bacha „je Internet zaveden v polovině českých domácností a že třetina obyvatel ČR pracuje s Internetem aspoň hodinu denně.“

C] Nepřesáhne-li citace dva až tři řádky, je možno ji vložit přímo do textu odstavce a oddělit ji uvozovkami. Je-li naopak citace delší, je vhodnější ji uvést jako odsazený text

(v \LaTeX u `\begin{quote} ... \end{quote}`)

Kdy a jak citovat?

Odkazy – ve dvou podobách

- ▶ odkazy na číslo citace a zkrácené odkazy v textu:
podle Schaefera a Warrena [22]. . .
podle Schaefera a Warrena²². . .
podle (Schaefer, Warren 2005). . .
- ▶ plné koncové reference:
[22] Schaefer S., Warren J. (2005), Dual Marching Cubes: Primal Contouring of Dual Grids. Computer Graphics Forum, 24: 195–201. doi:10.1111/j.1467-8659.2005.00843.x

Zásady pro citování:

- ▶ Všechny koncové reference jsou odkazované z textu.
- ▶ Všechny odkazy z textu vedou na koncové reference.
- ▶ Musí být jasné proč se odkazujeme.
- ▶ Neinzultovat!! a nekritizovat: „Bednařík [2] používá neefektivní algoritmus. . . “ „Bednařík [2] úplně ignoruje to, že. . . “;
- ▶ Nedostatečné citace literatury v textu a přemíra citací a odkazů jsou **zlo**.
- ▶ **citujeme primární zdroje!!!**
- ▶ Necitujte „učebnice programování“.

Odkazy v textu – tři hlavní systémy

- ▶ Systém odkaz-pořadí,
- ▶ Systém jméno-rok,
- ▶ Systém odkaz-rok.

Systém odkaz-pořadí

používá pro textové odkazy čísla, kterými se odkazuje na koncové reference:

podle Schaefera a Warrena [1,2, 5-7]. . .

podle Schaefera a Warrena^{1,2,5-7}. . .

- ▶ Seznam koncových referencí je seřazený podle čísel – ta odpovídají pořadí, v němž se vyskytují v textu.
- ▶ V odkazech na tři a více čísel za sebou se používají spojovníky.

Výhoda: čísla minimálně narušují plynulost čtení,

Nevýhoda: přímo z odkazu se nedozvíme nic (žádná identifikace autora), změna textu způsobí změnu číslování odkazů (větší námaha při psaní).

Systém jméno-rok

Používá se příjmení a rok publikace v závorkách:
podle (Schaefer, Warren 2005)...

Koncové reference řazeny podle jména a roku (známo jako Harvardský systém)

V rámci toho může nastat několik standardních situací

1. Více prací stejného autora – letopočty jsou chronologicky seřazeny, např.
... studie o virových infekcích (Smith, 1970, 1975) ukázaly, že...
2. Více prací stejného autora ve stejném roce – přidává se abecední identifikátor
... studie o virových infekcích (Smith, 1975a, 1975b) ukázaly, že...
V koncovém seznamu jsou práce rozlišeny stejným způsobem:
Smith J, 1975a. Virové infekce ...
Smith J, 1975b. Nový postřehy o virových infekcích ...
3. spousta dalších (autoři se stejnými příjmeními ve stejném roce, více autorů, práce obsahující více roků vydání, práce bez identifikovaného autora, autorem je organizace, ... nebudeme rozebírat)

Výhody: snadno se identifikuje autor (nemusím listovat), změna textu nezpůsobí změnu odkazů. Odkazy se snadno přidávají.

Nevýhody: komplikovaná pravidla.

Systém odkaz-rok

podpřívá pro textové odkazy čísla, kterými se odkazuje na koncové reference.

podle Schaefera a Warrena [1,2,7]. . .

podle Schaefera a Warrena^{1,2,7}. . .

- ▶ Seznam koncových referencí je seřazený podle abecedy a roku, seznam je očíslován.
- ▶ V odkazech má tři a více čísel za sebou se používají spojovníky.

Výhoda: čísla minimálně narušují plynulost čtení, změna textu nezpůsobí změnu odkazů. Odkazy se snadno přidávají.

Nevýhoda: přímo z odkazu se nedozvíme nic (žádná identifikace autora).

Plné koncové reference

spousta citačních stylů:

AMA (American Medical Association), APA (American Psychological Association), AIP (American Institute of Physics), ACS (American Chemical Society), Chicago (The Chicago Manual of Style), Tubarian (Manual of Writers of Term Papers, Theses and Dissertations), IOS (International Organization for Standardization), NISO (National Information Standards Organization)...

a kotel dalších.

Informatičtí mají štěstí, protože mají mozek a BibTeX:

<http://www.bibtex.org/>

Použití:¹

- ▶ vytvořte soubor v BibTeX formátu.
příklad:

```
@misc{ Nobody06 ,  
  author = "Nobody Jr" ,  
  title = "My Article" ,  
  year = "2006" }
```

¹převzato z <http://www.bibtex.org/>

- ▶ vytvořte L^AT_EXový soubor.

```
\documentclass[11pt]{article}
\usepackage{cite}

\begin{document}

\title{My Article}
\author{Nobody Jr.}
\date{Today}
\maketitle

Blablabla said Nobody ~\cite{Nobody06}.

\bibliography{mybib}{}
\bibliographystyle{plain}
\end{document}
```

- ▶ zkompilujte.

```
$ latex bakalarka
$ bibtex bakalarka
$ latex bakalarka
$ latex bakalarka
```

Jak na obrázky v práci?

- ▶ text se musí na obrázek odkazovat,
- ▶ obrázek by měl být pochopitelný bez textu, tzn. podívám-li se na obrázek a přečtu si jeho popisek, musí mi být jasné na co se dívám, aniž bych četl okolní text,
- ▶ text by měl být čitelný bez obrázku,
- ▶ z textu položky v seznamu obrázků musí být jasné, co na obrázku najdu.

JPG používat pouze na fotografie!

V jiných obrázcích je po výtisku patrný šum, viz obrázek.

Obrázek: Šum na obrázku v JPG (vlevo) a alternativní v GIF (vpravo)

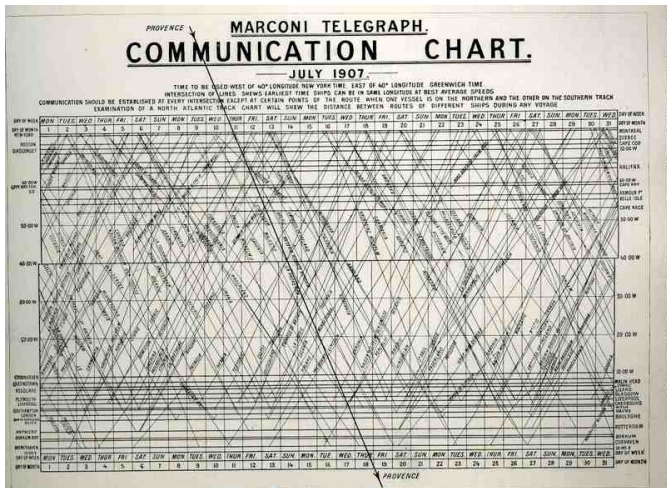
```
\begin{figure}
...
\label{fig:jpg}
\caption[Šum na obrázku v JPG a alternativa v GIF]%
{Šum na obrázku v JPG (vlevo) a alternativa v GIF (vpravo)}
\end{figure}
...
viz obrázek \ref{fig:jpg}.
```

Jak na tabulky v práci?

- ▶ text se musí na tabulku odkazovat,
- ▶ tabulka by měla být pochopitelná bez textu, tzn. podívám-li se na tabulku a přečtu si její popisek, musí mi být jasné na co se dívám, aniž bych četl okolní text,
- ▶ text by měl být čitelný bez tabulky. Výsledky jsou shrnuty v tabulce 1.
→ Lidé jsou větší než křečci (tab. 1).
- ▶ z textu položky v seznamu tabulek musí být jasné, co v tabulce najdu.

Jak na grafy a schemata v práci?

- ▶ font a velikost písma odpovídá textu v práci,
- ▶ použijte vektorovou grafiku, ne nějaké pixelované potvory,
- ▶ osy slabší než kreslené čáry,
- ▶ co nejjednodušší.

Popisek obrázku, tabulky, ...

- ▶ Je neúplná věta (sekvence slov), pak se píše bez tečky.
- ▶ Nebo je to 1 a více vět, pak se oddělují (a zakončují) tečkami.

Odkaz na obrázek, tabulku, ...

- ▶ Píše se malým písmenem a zkracuje se: třeba obr. 12., tab. 6.
- ▶ U obrázků je popisek pod obrázkem, u tabulek je nad tabulkou.
- ▶ Odkazy by měly být výhradně závorkové:

Sloni jsou těžší než křečci (tab. 4).

Umístění na obrázku, tabulky, ...

- ▶ k hornímu okraji, méně pak k dolnímu okraji, nikdy doprostřed textu.

Jak psát poděkování?

- ▶ je slušnost poděkovat vedoucímu práce,
- ▶ a jinak děkujte komu chcete: rodině, manželce, milence, Ježíšovi. . .
- ▶ pište raději „Děkuji . . . “ než „Rád bych poděkoval. . . “
- ▶ pokud děkujete vedoucímu práce, zjistěte si, jestli chce být uváděn s titulem nebo bez titulu.
- ▶ . . . pokud s titulem, tak si zjistěte správný titul.

Zas to nepřehánějte. . . .

Děkuji mamince a tatínkovi, kralce a kloučkovi. Děkuji mé sestře. Děkuji Adélce. Děkuji svému „vůdci“ Martinu Dostálovi.

poděkování je nepovinné, je to slušnost.

Celá struktura práce

- ▶ Zadání práce; jako volný list (to tam ale nedává student),
- ▶ Titulní list,
- ▶ Prohlášení o samostatném zpracování práce – nepovinné, to je přežitek, nedávejte ho tam,
- ▶ Poděkování – nepovinné,
- ▶ Anotace,
- ▶ Obsah,
- ▶ Přehled použitých zkratk (nepovinné, a nemusí být zde),
- ▶ Seznam obrázků, tabulek, ... (povinné, pokud je tam aspoň jeden obrázek/tabulka),
- ▶ Vlastní text práce,
- ▶ Seznam použité literatury,
- ▶ Rejstřík (nepovinné),
- ▶ Výkladový slovník pojmů (nepovinné),
- ▶ Přílohy.

Singulár nebo plurál 1. osoby jednotného čísla?

Na toto jsou různé názory.

Proč plurál?

- ▶ Nejsme izolovaní jedinci, práci neděláme úplně sami
my = (já + školitel), (já + předchůdci), (já + pokusné zvíře)

Proč singulár?

- ▶ Je to přirozenější a objektivnější,
- ▶ Plurál používají jen monarchové a těhotné ženy.

Raději použijte singulár, ale zas to nepřezěňte:

Doplněk množiny A značím A^c .

Něco jiného je *skromný plurál* (tam se autor ztotožňuje se čtenářem):
„Nyní se podívejme na příklad. . .“